

plures auctores, qui de dominio, et rerum divisione in tractatibus de justitia disputarunt, et prius docuit Scotus, in 4, distinct. 15, q. 4, art. 1, putatque fuisse praeceptum naturale, quod postea dicit fuisse revocatum, meliusque dixisset, mutatis rebus, et statu hominum ex se cessasse. Itaque sentit divisionem rerum per se non esse licitam, sed solum in casu necessitatis: in statu autem innocentiae cessasset necessitas, quæ nunc est, et ideo tunc non esset. Declaratur minor, quia divisio rerum nunc necessaria est: tum propter vitandas rixas inter homines, pacemque servandum: tum propter sustentationem hominum, quia si bona essent communia, homines negligenter custodiunt, et operari illa: hæc autem due rationes in statu innocentiae cessarent, ut est notum ex dictis: ergo tunc non esset licita talis divisio, ac proinde non esset. Et favent huic sententia Patres interdum dicentes, communem usum rerum per se convenire hominibus; divisionem autem occasione peccati esse introductam. Ita Clemens I, Epist. 5, habetur in cap. 2, 12, quæst. 1, et ideo Chrysostomus, Orat. de Sancto Philogon., *meum et tuum frigidum verbum, et malorum omnium incentivum* appellat. Et similia fere habet Ambrosius, lib. 7, in Lucam, cap. 12, § Nolite solliciti esse.

18. *Sustinetur communis illa sententia cum limitationibus nonnullis.* — Et placet quidem haec sententia quoad assertionem intentam: declaranda tamen convenienter est. Nam imprimis non videtur esse datum in illo statu præceptum prohibens hanc rerum divisionem: quia nec positivum inventitur, nec naturale colligitur ex principiis rectæ rationis, quia talis divisio de se nec contra justitiam esset, nec contra aliam virtutem, et posset esse utilis, ut bene explicavit Leonardus Lessius, lib. 2, de Justitia, cap. 2, dub. 2. Unde ulterius distinguendum videtur inter bona mobilia et immobilia. Nam mobilia magis sunt subjecta divisioni, quia eo ipso, quod occupantur, seu capiuntur, fiunt recipientis. Et hoc jus videtur fuisse necessarium etiam in statu innocentiae. Nam qui colligeret fructus arboris ad comedendum, eo ipso acquireret peculiare jus in illos, ut posset illis libere uti, et non possent in vita possidente auferri sine injustitia. At vero in bonis immobilibus non esset necessaria similis divisio: et de illis principaliter loquuntur dicti auctores. Considerandum vero ulterius est, potuisse homines in eo statu operari terram, et fortasse aliquam ejus partem semi-

nare. Inde ergo necessario fieret consequens, ut postquam aliquis particulam terre coleret, non posset juste ab alio privari usu, et quasi possessione illius: quia ipsa naturalis ratio, et ordo conveniens hoc postulat. Potuisset etiam usu introduci, ut qui semel illam particulam terræ occuparet, tanquam propriam illam possideret, quamdiu illam non dimitteret: et idem dici potest de particula terræ ad habitationem, et quasi domicilium destinata. Hæc tamen quasi nihil reputantur: et ideo absolute negatur divisio bonorum in illo statu. Præterquam quod etiam in illis rebus possent esse variae consuetudines non repugnantes illi statui: quæ ex vario arbitrio hominum pendent; et ideo nihil certum de illis dici potest.

19. *Quartum dubium.* — Quartum denique dubium ex dictis facile expediri potest, nimirum, quibus in actionibus, seu exercitiis, aut operibus homines in illo statu occuparentur. Non enim futuri erant otiosi: quia hoc et rectæ rationi adversatur, et tedium, ac molestiam parit, et tamen non facile invenitur negotium in quo tunc occuparentur. Quia tunc nec essent bella, nec lites, nec corporum curationes, aut vestes, aut artificiosi cibi: nec pro divititis acquirendis negotiationes: Nec opera misericordie corporalis locum haberent, quia nulli essent infirmi, afflicti, etc. Nec etiam tunc esset usus artium mechanicarum, quia omnes ordinantur ad subveniendum necessitatibus corporum, quæ tunc non essent. Ex actionibus ergo, quæ per corpus exercentur, nullæ inventiuntur illi statui accommodatae. Aliunde vero non potuissent tunc homines perpetuo contemplationi vacare: quia corpus animale non posset sine magno labore, vel speciali miraculo, animæ in illo exercitio mentis perpetuo cooperari, nec anima ipsa sine cooperatione corporis posset contemplari.

20. *Resolutio bipartita.* — Resolutio tamen breviter est, vitam hominis in illo statu majori ex parte fuisse futuram contemplativam, cum aliqua tamen moderata actione illi statui convenientie mixtam. Hoc generatim declaratur, quia hoc genus vitæ est magis de se accommodatum humanæ naturæ, præsertim in statu viae, et quasi intrinsecæ mortalitatis: et consequenter est etiam perfectius, quia in eo habet anima meliorem partem, et corpus convenienti exercitio non privatur. Deinde priorem partem docuit Damascenus, lib. 2, cap. 30, dicens: *Deus in Paradiso tam spirituali, quam corporeo hominem collocarat, si quidem in corporeo, qui in terra erat, quantum ad cor-*

pus degens spiritualiter versabatur cum Angelis, divinus cogitationes excolens, iisque sese alens, nudus ob simplicitatem, vitamque arte, ac fuso carentem, atque ita comparatus, ut ad solum creatorem per res ab ipso creatas assureret, ipsiusque contemplatione quam jucundissime fueretur. Quæ quidem præcipue dixit Damascenus de Adamo, quia a principio perfectus fuit: ad homines vero ab illo futuros debet cum proportione accommodari. Nam omnes illi (quantum credibile est) scientiarum naturalium studiis, et contemplationi vacarent: et ita magnam vitæ partem fortasse usque ad consistentiam ætatis in addiscendis scientiis, postea vero in illis docendis occuparentur. Accedit, quod non solum contemplationi naturali Dei et effectuum ejus, sed maxime supernaturali, quæ per fidem, et charitatem exercetur, præcipue vacarent: quia in hac maxime beatitudo hujus vite consistit, ad futuram præcipue conductit.

21. *Probat pars secunda ex Gen. 2.* — Altera item pars colligitur ex verbis Genes. 2: *Posuit Deus hominem in Paradiso voluptatis, ut operaretur, et custodiret illum, quem locum supra lib. 3, cap. 6, num. 17, de exteriori opere, et cultura terræ moderata, et delectabili exposuimus. Addit Pererius, lib. 4, in Genes., disput. de usu carnium in statu innocentiae quod homines in statu innocentiae omnes artes liberales colerent. Quod quidem de Dialectica, et aliis pertinentibus ad Mathematicas, scilicet Arithmeticæ, Geometria, Astrologia, Perspectiva, Cosmographia et similes, valde credibile est, quia hæc omnes intellectum perficiunt: et externam actionem, moderatam, ac facilem et honestam habent delectationem. Aliæ vero, quæ circa sermonem versantur, minus essent in illo statu necessariae, ut Grammatica et Rhetorica: quia in eo statu tantum esset una lingua, quam usu ipso omnes perfectissime addiscerent. Fortasse tamen etiam per artem possent illam perpolire, præsertim in his, quæ ad poesim pertinent. Item ex servilibus artibus alias nobiliores exercere possent, ut venatoria, vel recreacionis causa, et honesti exercitii: vel ad intimius naturas animalium interfectorum penetrandas. Idem de arte pingendi, agricultura, et similibus considerari potest. Præter hæc autem omnia possent etiam in sacris actionibus exerceri, ut inferius suo loco attingemus.*

CAPUT VIII.

AN HOMINES IN STATU INNOCENTIÆ NASCERENTUR IN GRATIA, JUSTITIA ET SCIENTIA PFRFECTI.

1. *Quid de perfectione naturali animarum.* — Diximus de perfectione ad corpus pertinente, nunc superest animæ perfectio explicanda. Et de naturali quidem nihil est, quod addamus: quia in anima rationali per se spectata non est alia perfectio naturalis præter substantiam ejus, et potentias intellectus et voluntatis: quæ totam suam naturalem perfectionem a principio necessario habuerunt, quia illa indivisibilis est, neque in se magis aut minus recipit. Unde quælibet anima simul recipit ab initio creationis totam hanc perfectionem, quantum est capax. An vero hæc individualis perfectio esset æqualis in omnibus animabus, vel si esset inter eas inæqualitas, an illæ animæ humanæ essent in naturalibus perfectiores, quam nunc sint, non oportet in praesenti disputare. Nam prior pars generalis est ad omnes status humanæ naturæ, et in materia de anima tractatur. Posterior autem pars juxta superioris dicta est definienda, quia si futuri essent iidem homines, qui nunc sunt, cessat questio, nam etiam animæ eamdem essent perfectionem habituræ. Sin autem homines alii, et numero diversi, tunc essent futuri, incertum est, quantæ perfectionis individualis essent futuri, id enim ex Dei voluntate penderet: credibile autem est, saltem non fuisse futuras animas minus perfectas, quam nunc sint: quoniam ad id præsumendum nulla ratio suppetit.

2. *Prima assertio certissima.* — Omissa igitur naturali perfectione, dicendum est de donis supernaturalibus, tam quoad substantiam, quam quoad solum modum, et quoniam gratia sanctificans est fundamentum omnium perfectionum status innocentiae, ut supra vidimus, lib. 3, cap. 20, ideo de illa dicimus, primo, in statu innocentiae omnes homines fuisse in statu gratiae generandos a primo conceptionis instanti. Heec assertio est D. Thomæ, 1 p., q. 100, art. 1, et communis theologorum in 2, distin. 20. Existimoque esse certissimam. Probatur primo ex Paulo ad Rom. 5, dicente: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors.* Unde tale conficimus argumentum, nunc homines generantur in peccato, propter peccatum Adæ: ergo Adamo non peccante, homines non conciperentur in peccato: ergo conciperentur in gratia. Ante-

cedens est sententia Pauli juxta catholicum sensum, ut ex materia de peccato originali suppono.

3. *Progreditur inchoata probatio.* — Prima vero consequentia per se evidens est: tum quia si Adam non peccasset, nulla posset esse causa inducens culpam in homine, in ejus conceptione: tum etiam, quia sine causa diceretur peccatum inductum in mundum per Adamum, si ipso etiam non peccante, futurum in parvulis fuisset. Secunda vero consequentia probatur primo, quia in creaturis rationabilibus, prout a Deo create sunt, ejusque ordinariæ providentiae subsunt, non datur status medius inter statum gratiae et peccati, ut in superioribus ostensum est. Secundo, et evidenter, quia non datur status peccati simpliciter, id est, constituentis hominem Deo inimicum, sine propria privatione gratiae, id est, quæ non sit mera negatio, sed sit carentia gratiae debite in esse: nam licet homo in puris naturabilibus haberet gratiae negationem, nihilominus in peccato non esset: ergo nunc concepiuntur homines cum hac gratiae privatione: imo juxta veriorem sententiam in tali privatione, ut voluntaria in capite, formalis ratio originalis peccati consistit: ergo fuit semper, et est nunc in natura humana debitum quoddam habendi gratiam divinam a principio conceptionis: ergo si non intervenisset peccatum, impleretur hoc debitum in omnibus hominibus, ac proinde omnes in gratia conciperentur. Consequentia evidens est: tum, quia Deus ipse debitum imposuit, ideoque non poterat ex se negare implementum ejus, si ex parte humanae naturae impedimentum non intervenisset: tum etiam, quia alias illa carentia gratiae esset peccatum, quia esset carentia, quam infans habere deberet, et non esset peccatum, quia nullo modo esset voluntaria: tum denique, quia etiam nunc carentia gratiae pro illo primo instanti conceptionis non esset peccatum, quia non fuisset per Adæ peccatum inducta, si absque tali peccato futura in filiis Adæ fuisset.

4. *Probatur primo ex Concilio Arausiano et Tridentino.* — Secundo probatur assertio, et confirmatur testimonium Pauli ac inductio facta ex Concilio Arausiano II, cap. 19, dicente, nos perdidisse in Adamo, et per Adamum stolam animæ, que in nobis per Christum reparatur. Apertius idem confirmat Concilium Tridentinum, sess. 5, cap. 2, dicens, Adamum peccando non sibi tantum, sed nobis etiam sanctitatem, quam acceperat, perdidisse: et ideo peccatum, quod mors est animæ, in

posteros transfudisse. Ergo ex sententia Concilii, si Adamus peccando, gratiam, quæ est vera sanctitas, nobis non perdidisset, illam in statu innocentiae obtineremus: ergo in primo conceptionis instanti esset infundenda. Probatur haec ultima consequentia imprimis ex eo, quod nunc ab illo instanti trahimus peccatum: ergo in eodem gratiam habere debebamus: tum quia oppositorum eadem est ratio, et proxior est Deus ad gratiam dandam, quam negandam: tum maxime, quia peccatum quod animæ mortem affert, includit carentiam gratiae, unde pro eodem instanti, pro quo peccatum inducitur, gratia futura esset. Deinde probatur, quia nulla ratio differendi gratiam cogitari potest, nec designari tempus pro quo esset danda hominibus gratia, non peccante Adamo, si in primo instanti conferenda non fuisset.

5. *Erasio ex cogitata multipliciter revertitur.* — Nisi forte quis dicat, non fuisse dandam usque ad primum instans usus rationis, in quo infallibiliter daretur omnibus auxilium, quo se ad gratiam recipiendam disponerent; sed hoc nemo dicere potest, nisi ex proprio capite, et sine fundamento excogitatum. Et praeterea consequenter dicendum esset, ut argumentum factum probat, homines nunc non contrahere peccatum usque ad primum instans usus rationis, in quo non se ad gratiam disponunt: neque ad id auxilium recipient propter peccatum Adæ: hoc autem haereticum esset, cum sit de fide omnes a principio sui ortus incipere esse in peccato. Et praeterea etiam est falsum, omnes homines ex certa lege Dei carere nunc in primo instanti usus rationis auxilium, quoad Deum convertantur, si velint. Quin potius ex parte Dei omnibus ex tunc offertur, et verisimilius est, multis actu dari non solum sufficiens, sed etiam efficax. Id enim sine miraculo et privilegio fieri potest ex peculiari favore, et prædestinatione Dei. Unde ulterius sequeretur ex illa sententia, multos homines non trahere peccatum ex Adamo, nimurum, illi, qui in illo instanti converterentur ad Deum, seque ad gratiam disponerent. Quia illi nec ante illud instans traxissent peccatum ex Adamo, ut illa responsio supponit: nec in eodem instanti illud contraherent, quia ponimus in illo justificari: nec postea possent gratiam perdere propter peccatum Adæ, sed propter proprium, ac personale. Igitur ex dogmate fidei de originali peccato parvolorum evidenter concluditur, quod si Adam non peccasset, homines in gratia crearentur.

6. *Probatur tertio ex Patribus.* — *Assertio-nis ratio a priori.* — Tertio hoc potest probari testimoniis Patrum, quibus supra lib. 3, cap. 17, probavimus Adam fuisse in gratia creatum. Et specialiter notari potest quod ait Irenæus, lib. 3, cap. 20: *Nos recuperare per Christum quod in Adam perdidimus: recuperamus autem gratiam: ergo hanc perdidimus in Adam.* Item recuperamus illam ab infantia cum primum in Christo regeneramur: ergo etiam pro infantia illa propter Adam caremus, cum primum ab illo generarumur; ergo etiam e converso, si Adam non peccasset, ab instanti, in quo ab illo generaremur, illam recuperemus. Et in eudem modum citari potest Basilius, lib. de Spiritu sancto, cap. 17, et Leo, serm. 1, de Jejun. mensis 10, dicens: *Erigi in Adam secundo, quod cecidit in primo.* Denique Anselmus, lib. de Concept. Virg., cap. 10 et 22: *Filios Adæ (ait) nascituros fuisse justos, si Pater non peccaret.* Ratio vero a priori hujus veritatis est divina voluntas, cui placuit totam hominum naturam ad statum gratiae ita provelere, ut simul cum natura omnes homines illam reciperent, nisi Adam, quem veluti caput totius naturæ constituebat, tantæ gratiae impedimentum, peccatio, apponere. Unde non daretur tunc gratia filii Adæ ex merito ejus quia non fuit in hoc genere caput totius naturæ constitutus: id enim fuit proprium solius Christi, quod etiam in statu innocentiae exerceret, ut pie credimus: sed daretur ex pacto et promissione, utique sub tali conditione facta, et ita nulla in hac assertione superest difficultas, magisque ex dicendis in sequenti confirmabitur. Solet autem circa illam quereri, an in illo statu filii Adæ nascerentur in gratia confirmati, vel saltem cum dono perseverandi in illa. De qua re capite sequenti dicemus.

7. *Secunda assertio bimembris.* — *Posterior membrorum traditur a D. Thoma et alii, suadetur prima.* — Secundo dicendum est, non peccante Adamo posteros ejus fuisse in naturæ integritate, et cum originali justitia procreandos. Haec duas partes ita sunt connexæ, ut prior ex posteriori sequatur: quia status originalis justitiae statum integritatis naturæ includit, et aliquas perfectiones ei superaddit, ut in superioribus visum est lib. 3, cap. 20. Secunda ergo pars traditur a D. Thoma, d. q. 100, art. 1, et reliquis theologis, in 2, dist. 20, et videtur non minus certa, quam assertio præcedens. Potestque suaderi primo verbis Sapientis Ecclesiast. 7: *Deus fecit hominem rectum: quod intelligitur non solum de rectitudine in-*

9. Suadetur tertia. — *Confirmatur primo ex Cœlestino papa.* — *Lib. 1 de gratia, præsertim cap. 13.* — *Confirmatur 2 ex Arausiano.* — Tertio Concilium Tridentinum supra definit, Adam peccando non solum sibi, sed etiam nobis sanctitatem et justitiam amisisse: ubi distinguendo justitiam a sanc-

titate, judicare videtur Concilium, non solam gratiam cum suis virtutibus et donis, quae solet justitia formaliter justificans appellari, estque vera sanctitas: sed etiam illud peculiare donum justitiae originalis Adam ante peccatum habuisse: nam illud cum sanctitate perdidit: ergo ex mente Concilii etiam illud nobis amisit: ergo haberemus illud, si Adam non peccasset: ergo a principio conceptionis illud recipemus. Quæ illationes eodem modo probandæ sunt, quo in praecedenti assertione similes ostendimus. Et confirmatur ex Coelestino papa, epist. 1, ad Episcopos Galliæ, c. 4, dicente: *In prævaricatione Adæ homines naturalem possibilitatem (utique bene operandi) perdidisse.* Unde similiter colligimus Adamo non peccante homines habitueros fuisse illam naturalem possibilitatem. At vero illam maxime conferebat originalis justitia, quæ concupiscentiam ita frœnabat, ut contra rationem non rebellaret: ut ex materia de Gratia suppono: ergo non peccante Adamo haberent homines, quasi connaturale donum originalis justitiae, quod illam possibilitatem naturalem conferret. Unde hoc ipsum confirmat Arausicanum Concilium, cap. 8, et Augustinus aliquæ Patres frequenter dicunt, in omnibus Adami posteris liberum arbitrium fuisse infirmatum per Adæ peccatum non solum, quia gratiam perdidit, sed etiam, quia ex illo pugna illa inter carnem et spiritum orta est, quæ captivum tenet liberum arbitrium, et veluti invitum trahit in legem peccati, ut Apostolus ad Rom. 7, deplorat: ergo pugna fomitis et concupiscentiae orta est ex peccato: ergo isto non existente peccato, non esset in homine haec pugna: ergo esset originalis justitia.

10. *Item ex Augustino.*—Unde dixit optime Augustinus, lib. 14, de Civit., c. 10. *Quam felices erant primi homines, et nullis agitabantur perturbationibus animorum, nullis corporum turbabantur incommodis, tam felix universa societas esset humana, si nec illi malum etiam, quod in homines trajicerent, nec quisquam ex eorum stirpe iniquitatem committeret.* Et lib. 4, contr. Julian., cap. 42, contra illum hæreticum qui Tullium allegaverat, ejusdem Tullii verba expendit, quibus dixit hominem, ut a noverca editum in vitam corpore nudo, infirmo, etc., animo autem ansio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines. Subdit vero Augustinus: *Rem vidit, causam nescivit, latebat enim cur esset gravis jugum super filios Adam, etc., quia ignorabat originale peccatum.* Cum ergo justitia origi-

nalis illos animi et corporis defectus impedit, manifestum est secundum Augustinum, illos non fuisse futuros in hominibus, si Adam non peccasset, ac proinde omnes in originali justitia creandos fuisse. Et in c. 16, in fine, declarat, non solum grandiores, sed etiam parvulos parti nunc multa mala, utique ob illius doni parentiam: ergo supponit parvulos etiam habitueros fuisse donum illud, si Adam non peccasset.

11. *Suadetur ultimo ratione D. Thomæ.*—Ultimo addit D. Thomas rationem, quia justitia originalis non fuit data Adæ, tanquam personale, sed tanquam totius speciei generale beneficium, quod toti humano generi in suo veluti naturali capite donatum est: sub conditione tamen observationis præcepti Adæ impositi de non comedendo de ligno scientiae. Quæ conditio respectu personæ Adæ non fuit necessaria ad receptionem talis doni, quia illo præventus est, sed fuit ad conservationem, respectu vero filiorum ejus ad collationem, ac receptionem ipsius doni præcedere debuit. Unde, quia conditio impleta non fuit, nos illo dono privamur, si autem servata fuisset, cum ipsa natura, ad modum proprietatis naturalis datum fuisset. Non quidem tanquam fluens a natura, nec tanquam ei naturaliter debitum, nec etiam propter obedientiam Adæ, sed ut debitum ex lege, et promissione divina, tali conditione impleta: sicut de gratia ipsa dictum est. Solum superest probandum principium illud in hac ratione assumptum, donum, scilicet, justitiae, datum esse speciei humanæ, et Adamo, ut capiti ejus, et non tantum personaliter. Hoc autem principium non ratione, sed auctoritate probandum est ex testimoniis Scripturæ, Conciliorum, et Augustini allegatis. Maximumque argumentum sumitur a contrario ejusdem justitiae, quia est originale peccatum; illud enim per modum defectus naturalis generationem hominis consequentis, inolevit. Unde est illud Pauli ad Ephes. 2: *Eramus natura filii iræ;* ergo simili modo justitia originalis data est a principio, ut per modum naturalis proprietatis in omnes homines redundaret et non interveniente Adæ peccato. Nam oppositorum eadem est ratio: nec potest privatio esse nunc quasi naturalis defectus, nisi contrarius habitus futurus esset quasi connaturalis, si lapsus totius naturæ non interveniret.

12. *Objectio prima contra prædictam assertionem ex Hugone.*—*Objectio secunda ex ratione.*—Contra hanc autem veritatem maxime objici solet sententia Hugonis de Sancto Vic-

tore, lib. 1, de Sacr., p. 6, cap. 24, ubi semel, atque iterum ait, quod licet Adam in sua obedientia permansisset, non propterea filii ejus nascendo originalis justitiae meritum acciperent, sed nascerentur (ait inferius) in natura ab omni vito libera, sed non similiter paternæ justitiae hærede. Ratione præterea argumentari possumus, quia filiis Adæ non infunderentur a principio conceptionis omnes virtutes, seu habitus boni, qui in voluntate et appetitu possunt per actus naturaliter acquiri: ergo nec justitia originalis a principio eis infunderetur. Consequentia probatur, quia supra dictum est, originalem justitiam maxima ex parte in his habitibus consistere, quatenus intrinsecè passiones moderantur. Antecedens autem probatur: tum quia scientiæ naturales tunc non infunderentur per accidens: ergo nec virtutes acquisibiles per naturales actus: tum etiam, quia pro illa ætate non essent necessariæ infantibus tales virtutes ad aliquos actus proprios justitiae originalis: quia parvuli ante usum rationis non essent capaces talium actuum. Unde nova difficultas oritur, quia non appareat in quo posset justitia originalis in parvulis consistere, quia non in aliquo habitu, ut ratio facta probat, quia non datur aliquis specialis habitus a virtutibus distinctus qui sit originalis justitia, ut supra ostensum est: ergo si habitus virtutum non infunderentur infantibus, nec justitia illorum in habitu consistere posset: nec etiam in actibus, aut motibus parvolorum: tum quia non essent capaces illorum: tum etiam, quia justitia originalis non dicit proprie actum secundum, sed primum per modum habitus: ergo nullo modo esset in parvulis.

13. *Ad primam objectionem responsio diri* Thomæ.—Ad Hugonem respondeat D. Thomas, d. art. 1, ad 4, loqui de justitia actuali, non de habituali: quia filii ex Adamo procreati, licet cum natura justitiam hæbitualem acciperent: non tamen possent statim actus justitiae operari, sicut potuit Adam statim ac creatus est. Alii dicunt filios Adæ secundum Hugonem non fuisse futuros paternæ justitiae hæredes: quia non oporteret omnes imitari justitiam, et bona opera parentum. Utraque vero expositio difficile accommodatur sententiae Hugonis. Constituit enim ibi discrimen inter obedientiam et inobedientiam Adæ, quod per inobedientiam statim omnes posteri facti sunt paternæ injustitiae et inobedientiæ hæredes: securus vero esset de obedientia Adæ, quia licet non peccasset, in prædictis sensibus nulla